

DOLENJSKI LIST

Glasi Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-2-24

Štev. 47 (349)

Leto VII

NOVO MESTO 22. NOVEMBRA 1956

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Ciasopisno-založniško podjetje »Slov. poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel



Partizanski spomenik v Metliki, ki bo slavila v ponedeljek občinski praznik — spomin na eno največjih in najpomembnejših bmag narodnoosvobodilne vojske v Beli krajini in na Dolenjskem — na likvidacijo belogardistov na Suhorju

CAS JE, DA PRIČNEMO

hitreje dvigati življenjsko raven

TOVARIŠ STANE KAVČIČ, PODPREDSEDNIK IZVRŠNEGA SVETA LRS, V NOVO MESTU

V polni dvorani Doma ljudske prosvete v Novem mestu je predaval prejšnji četrtek popoldne podpredsednik izvršnega sveta LRS in član centralnega komiteja ZKS Stane Kavčič. Odzval se je vabilu predsedstva okrajnega odbora SZDL Novo mesto in številnih predstavnikov političnih organizacij, ustanov, ljudskih odborov in delovnih kolektivov in predaval o gospodarsko-političnih problemih pri nas. Po predavanju je odgovarjal na postavljena vprašanja.

Tovariš Kavčič je zlasti obravnaval dve obdobji v graditvi socializma. V prvo obdobje, razvoj politično demokratičnih pravic delovnih ljudi v naši državi od konca vojne do danes, spadajo osnovne pravice vsakega človeka v ljudski državi, kot je pravica do dela, do izobrazbe, nacionalna neodvisnost, demokratizacija državne uprave in družbenega življenja, delavski in družbeno upravljanje in podobno. To obdobje je pri nas doseglo uspešno končano. V njem so naši delovni ljudje doprinesli velike napore zato, da so bile uresničene te politično demokratične pravice

na socialističnih načelih. Sedaj prihajamo v drugo obdobje socialistične graditve, to je v čas, ko mora delavski razred dobiti od tega socialističnega družbenega reda, za katerega je toliko žrtvoval, tudi večje materialne koristi. Poudaril je, da o teh vprašanjih, ki zadevajo življenjsko raven delovnih ljudi, premalo razpravljamo in premalo pišemo. Zaradi tega pride med ljudmi do razprav, ki niso vedno zdrave, ki ljudi zavaljajo na stranpoti in so škodljive. Tovariš Kavčič je nato pou-

daril, da moramo storiti potrebne ukrepe za hitreje dviganje življenjske ravni delovnega človeka, za kar so že dani osnovni pogoji in kar naši delovni ljudje tudi upravičeno pričakujejo. Seveda je treba te ekonomske pravice razvijati postopoma, pri čemer pa takoj. To je možno na treh osnovnih načelih: sprememba v delitvi družbenega dobička, ki naj bi šla v začasno zožitev investicij in v korist plačnega sklada. Drugič, sledno je treba uveljaviti v nagrajevanju socialistično na-

čelo; vsakomur po njegovem doprinosu.

Prav v dosedanjem plačnem sistemu je največ ostarikov birokratskega vodenja gospodarstva. V praksi je škodljiva težnja za enakim nagrajevanjem za veliko ali malo dela. Tako so večkrat pridni delavci skoraj ravno tako plačani kot leni, starejši prav tako kot začetniki, ne oziroma pa se tudi na strokovne kvalifikacije. Tak sistem je velika ovira za večjo storilnost. Nič ne bi škodovalo, če bi na primer prekoračili plačni sklad za prekoračenje norm, ker bi hkrati gotovo še za znatno večji odstotek dignili tudi proizvodnjo, kar spet pomeni, da bi od presežnega plačnega sklada, ki bi temeljil na večji proizvodnji in seveda na kakovosti izdelkov, imela korist tudi družba.

Kot tretje izhodišče v tej smeri je tovariš Kavčič našel začasno omejevanje prevelikih zahtev pasivnih krajev za pomoč. Na račun postopnega dvigovanja življenjske ravni delovnih množic je treba omejiti širino investicij na splošno. Delavskim svetom ohraniti delovnih kolektivov je treba dati več pravic pri delitvi dohodka ter z ekonomskimi ukrepi omejiti pre-

velik priliv nove delovne sile v podjetja. V zvezi s tem je treba seveda spremeniti tudi zakonite predpise, zlasti glede pravilnega nagrajevanja in tudi druge, ki ovirajo izvedbo postopnega dvigovanja življenjske ravni delavskega razreda. Te tri osnovne postavke naj bodo tudi predmet razprave pri sprejemanju družbenih planov za prihodnje leto.

Tovariš Kavčič je na postavljeno vprašanje podpredsednika OLO Nika Belopavloviča, kaj meni o administrativnih cenah pšenice in masti, odgovoril, da je treba tudi tu preiti čimprej na ekonomske cene. Administrativno določene cene niso dovolj vzpodbudne za proizvajalce, zato nam teh živil tudi primanjkuje v toliki meri. Odprava obveznega odkupa je pokazala, da sprostitve cen ugodno vpliva na večjo proizvodnjo. S sprostitvijo cen pšenice in masti bi prav tako dosegli porast proizvodnje teh živil na eni in zmanjšanje njune potrošnje na drugi strani. Razumljivo je, da bi morali v tem primeru dati denarno nadomestilo prizadetim potrošnikom.

Udeleženci predavanja so se tovarišu Kavčiču za pomembna zvezanja in napotila toplo zahvalili z željo, da bi ga v Novem mestu še slišali.

Storili bomo vse, da bi ohranili mir

... Tovariši, zadeve še niso razčiščene, še ni jasno, kam cilja in kako daleč bodo šli. Jaz z nezupanjem gledam na to, da bo vsa zadeva z mednarodno policijo gladko potekla. Angličani bodo verjetno zahtevali, da bi tudi del njihove vojske ostal v Egiptu kot policija, kar je nemogoče po statusu Združenih narodov. Zato, ker so agresorji, ne morejo ostati v Egiptu. S tem se Egipt ne bi nikoli sprijaznil, niti se ne bi mogel s tem sprijazniti noben poštenjak. Še vedno lahko najdemo kakšen povod za nadaljevanje svojega agresivnega podviga. Malo jih je zmedlo in prisililo k razmišljanju to, da se je sovjetska vlada močneje angažirala v tem vprašanju.

Bolj kot kdaj koli prej moramo vse naše sile usmeriti k ohranitvi mira. Jugoslavija je zelo aktivna in pozitivno deluje v Združenih narodih. S svoje strani bomo storili vse, da bi ohranili mir. Ogromna večina narodov ne želi vojne. Če kdor koli v svetleni mir, mislim, da so to naši narodi, ki si ga želijo, da bi si lahko mirno gradili boljše življenje.

Dovolj smo trpeli, dovolj smo krvaveli v pretekli vojni in v drugih vojnah, da imamo razloge, da se z vsemi silami borimo za ohranitev mira na svetu. Tudi ta stvar je zdaj prešla naše meje.

Naša država je enotna, trdna in monolitna. Gre samo za to, da čimbolj izboljšamo življenje naših ljudi. Naša enotnost, naša monolitnost in hladnokrvnost, gledanje na najhujše dogodke v svetu brez vsake nerazumevanja in treznega presoja — so za nas važni. Ne smemo dovoliti, da bi razni tipi, razni elementi brbljali o vsem mogočem. Potrebno je, da jih ljudje spodaj, da jih množice prisilijo k molku in da jim preprečijo sejanje razdora.

Če vam kaj ni jasno, smo vam vedno na razpolago, vedno vam lahko pojasnimo, za kaj gre. Jasno je, da so vsi naši stvari, ki jih ni mogoče povedati. Nikar ne mislite, da sem tudi jaz danes vse povedal, ker tega nisem mogel storiti. Toda nekaj vam lahko povem, da ima tudi to, česar vam nisem povedal, ogromen pomen, da je v veliki meri pozitivno. Jugoslavija igra danes v svetu vlogo in z njo računajo. Da bi ona lahko še naprej igrala to pozitivno vlogo, mislim, da moramo nadaljevati s takšno dosledno politiko, kakršno smo doslej vodili, in ohraniti našo moč, kakršno imamo danes...

Tovariš TITO
aktivu Zveza komunistov iz Istre v Pulj

Edo Turnher - Primož šestdesetletnik

Kadar človek prijatelju ali znancu pošlje voščila k življenjskemu jubileju, ki pomeni kar precejšen odklik od mladosti, začuti najprej v sebi samem rahlo željo spomina na lastna leta mladih

sanj in pričakovanj. Kadar pa pošilja taka voščila možu, ki si je v vseh menah časov in viharjih skoraj petdesetletnega razdobja od prve svetovne vojne sem ohranil vso mladostno vnetost in zvestost v letih zorenja spoznanim in priznanim načelom, prevzema človeka ponosna radost, da mu more seči v roko in reči: prijatelj, še mnogo zdravih in uspešnih polnih let!

Tak moč je naš Primož. Iz rodnega Loškega potoka, kjer se je 13. novembra 1896 rodil v številni Turnherjevi družini, ga je pot v šole peljala preko Ribnice in Postojne v Ljubljano. Po šolanju mu je Višnja gora postala drugi dom. Tam je napredno usmerjeni jubilar našel torišče svojega izvenšolskega dela v Sokolu, njegova intimna ljubezen do slikarske umetnosti ga je pa sprijateljila z velikim umetnikom in skoraj čudaškim samotarjem Ferdinom Veselom. Zvestoto svojemu mišljenju in delu je Edo Turnher izkazal v času naše velike preizkušnje: kot šestdesetletnik se je s svojim šestnajstletnim sinom spomlad 1942 pridružil partizanskim borcem. Vso svojo vnetost in prizadevanje je izpriznal tudi po osvoboditvi, kjer je njegovo delo posebno očitno v organizaciji

Zveze borcev in v Zavodu za spomeniško varstvo LRS. Delo na teh dveh področjih pomeni nenehno skrb za ohranitev vsega, kar sta v življenju našega ljudstva položila trajnega, dobrega in plemenitega naša osvobodilna borba in socialistična revolucija in kar so pretekla stoletja nabrala dragocenega v kulturno zakladnico našega naroda.

Prav zato je Dolenjska z Belo krajino dolžna tovarišu Primožu za vso njegovo skrb, razumevanje in pomoč veliko hvala. Obnova partizanskih baz, ureditve grobišč padlih borcev, postavljanje spomenikov itd., kakor tudi ohranjanje kulturnih spomenikov naše Dolenjske so v veliki meri zasluga njegove osebnosti in prizadevanj. Zato našemu Primožu Dolenjska in Bela krajina za njegov življenjski praznik pošiljata najpriščnejša voščila.

Leto dni komunalnega sistema v metliški občini

Razgovor s predsednikom ObLO Francem Jakljevičem

Zimska kmetijska šola tudi v Mokronogu

Svet za kulturo in prosveto pri Ob LO je na pobudo Kmetijske zadruge sestavil odbor, ki bo organiziral Zimsko kmetijsko šolo v Mokronogu. Podpogoji šole smo imeli že pred dvema letoma, pa je bilo zanjo precej zanimanja. Upamo, da bo organizatorjem uspelo pričeti s poukom vsaj s 1. decembrom. Razveseljivo je pri vsem tem dejstvo, da je prišla pobuda vendar enkrat od prave strani. Predprični smo, da bo šola lahko uspešno delala, saj imamo predavatelje doma in ne bo težav za redna in točna predavanja, kakor je to bilo prejšnja leta.

Obtok denarja konec oktobra

Po podatkih Narodne banke FLRJ je znašal obtok denarja letos 31. oktobra 86.571 milijonov dinarjev, kar je za 2.042 milijonov dinarjev več kakor septembra 1956. — Dne 31. oktobra 1955 je bilo v obtoku 86.504 milijonov dinarjev, konec septembra 1955 pa 86.467 milijonov dinarjev.

SPORED PRIREDITEV ZA OBČINSKI PRAZNIK METLIKE

- 22. novembra ob 19.30 v Domu Partizana igrokaz Ivana Drobnjčiča: »Kako so Metličani ustanavljali gasilsko društvo«.
- 23. novembra ob 19.30 v Domu Partizana: koncert metliške godbe in pevskega zbora.
- 24. novembra ob 20.00 v kino dvorani filmska predstava.
- 25. novembra ob 14.00 na Suhorju proslava in polaganje vencev pred spominsko ploščo.
- ob 19.30 v Metliki v Domu Partizana slavnostna akademija.
- 26. novembra ob 6.00 v Metliki budnica mestne godbe.
- ob 9.00 slavnostna seja občinskega ljudskega odbora v Domu Partizana.
- ob 10.00 slavnostno zborovanje na Trgu svobode.
- ob 11.00 otvoritev razstave »Metliška občina v borbi in obnovi« v Belokranjskem muzeju.
- ob 8.00, 11.00 in 14.00 v kino dvorani film za mladino.
- Popoldne: Zabava s plesom na Pungertu.
- Ves teden je odprt tudi Belokranjski muzej.

terih jih je precej v skrajno slabem stanju.

Poseben problem je za občino stanovanjsko vprašanje, saj je bilo med zadnjo vojno v Metliki požganih in porušeni 35 stanovanjskih hiš, od katerih 14 poslopij še vedno ni obnovljenih. Prav tako je mnogo neobnovljenih hiš v ostalih krajih občine. Stanovanjske potrebe so vsak dan večje, prispevajo pa stanovanjski sklad pri občini pa še zdaleč ne zadošča za uspešno rešitev stanovanjskega vprašanja. Prav tako je treba nujno popraviti šolska poslopja po vaseh, v Metliki sami pa zgraditi novo gimnazijo, ki zdaj že trinaest let gostuje v metliškem gradu in osnovni šoli.

V občini pa bo treba tudi urediti mestno in vaška pokopališča, ki so bila v zadnjem desetletju zelo slabo oskrbovana in je zanje vedno zmanjkalo denarja.

V zadnjem času smo s pomočjo Okrajne zadruge zveze in preko domačih kmetijskih združenj pričeli uspešno reševati kmetijska vprašanja. Zdrage so že v devetih mesecih presegle svoj letni plan prometa s 109%, dobiček pa s 120%. Hkrati sta kmetijski zdruzi na Suhorju in v Metliki z rigoliranjem pridobili v Businji vasi in na Grabrovcu nove obširne obdelovalne površine. Hvalevredno je, da skoraj vsi odborniki občinskega ljudskega odbora aktivno delajo v odborih in pospeševanju odsekih kmetijskih združenj. Hkrati pa je ena njihovih glavnih nalog, da pri t. lokranjskih vinogradnikih vzbudijo zanimanje za obnovo vinogradov, kar je posebno važno sedaj, ko se gradi v Metliki moderna vinska klet, ki bo spravljala na trg le kvaliteta vina.

Glede na majhen narodni dohodek v občini, se je občinski ljudski odbor trudil, da bi poleg obstoječe tovarne pletenin BETI, dobil še kako drugo industrijo, za kar ima že zgrajene tovarniške objekte. Obenem se je trudil, da bi obstoječa komunalna podjetja razširila in povečala njihovo proizvodnjo, kar pa mu ni povsem uspelo zaradi slabega vodstva v nekaterih podjetjih.

V ČEM SO VIDNI IN KAKŠNI SO USPEHI METLIŠKE OBČINE V LETU DNI KOMUNALNEGA SISTEMA?

Odkar je bil lanskoli jesen uveden komunalni sistem, smo priredili v družbeno upravljanje lego število volivcev. V tem

družbenem upravljanju sodelujejo volivci v 13 svetih pri občinskem ljudskem odboru, v 8 krajevnih in v 11 šolskih odborih.

Ti sveti so s pomočjo denarnih sredstev okraja in republike letos oskrbeli z dobro pitno vodo Grabrovec, Hrast, Berečo vas, Gornjo in Dolnjo Lokvico, v najkrajšem času bosta dobila vodo še Trnovec in Dragomlja vas. Nadaljujejo se tudi dela pri zajetju vodovoda v Jamniških, od koder bo oskrbljena druga skupina vasi v naši občini.

Kot pomembno prireditev v gospodarstvu naj omenim preseleitev Tovarne pletenin »Belokranjka« v Metliko. To podjetje je zadnje mesece dobilo tudi strojno opremo za svilen perilo.

V preteklem tednu je pa bil dograjen zadnji obok 109 mebrov dolge vinske kleti, s čimer so končana gradbena dela glavnega objekta vinske kleti, katere zmožnost bo v prvi etapi 50 vagonov vina.

Poleg tega je bilo v zadnjem času popravljenih več občinskih cest, malih mostov in prehodov, pri čemer so mnogo pomagali sami vaščani. S prostovoljnimi delom so se izkazali zlasti v vaseh, v katere je bil letos napeljan vodovod.

Pri vsem tem pa upamo, da bomo naloge, ki smo jih predvideli za prihodnje leto z nenehnim utrjevanjem komunalnega sistema uspešno rešili in tako zagotovili tudi našim občanom lepo bodočnost v socialistični domovini.

RIBNICA NA DOLENJSKEM ZA 29. NOVEMBER

Praznik republike bodo letos v Ribnici počastili tudi s proslavo 30-letnice telesnovzgojnega društva Partizan. V sredo zvečer bo v Ribnici slavnostna akademija, na kateri bodo razvili društveni prapor. 29. novembra zjutraj bo gasilska godba igrala budnico, ob 9. uri pa bo slavnostna seja društvene uprave TVD Partizan. Na seji bodo najzaslužnejšim članom podelili diplome, popoldne pa bo v Partizanovem domu ljudskega rajanja. Glavni del Partizanovega slavlja bo prihodnjo pomlad, ko bo v Ribnici velik televizijski nastop, odprli pa bodo tudi nov športni stadion.

Nad 37.000 knjig na I. mednarodnem knjižnem sejmu

Od 3. do 7. novembra je bil v Zagrebu prvi mednarodni knjižni sejem, ki so ga organizirali na pobudo Združenja založniških podjetij in organizacij FLRJ. Jugoslovanski založniki so na seju razstavili nad 12.000 knjig, založniki iz 16 tujih držav (Azija, Amerika, Evropa) pa so pokazali nad 25.000 knjig in različnih publikacij, zlasti strokovnih revij in pod. Sejem je obiskalo nad 20.000 domačin in tujih obiskovalcev.

V Trstu je odprt generalni konzulat FLRJ

Z odlikom Zveznega izvršnega sveta je bil v Trstu odprt Generalni konzulat Federat. ljudske republike Jugoslavije, dosedanje predstavništvo FLRJ v Trstu pa je odpravičeno.

Samoparavna naročnina vam jamči brezplačno nezgodno zavarovanje pri našem tedniku!

Objava

Uprava Dolenjske lista ponovno vabi vse naročnike, ki so se dne 1. oktobra opominjske položitve po poštarju (izven Slovenije pa posebej) v opominjskem pisemu, da takoj plačajo zaostala naročnina za drugo polletje 1956. Naročnikom, ki tudi tokrat ne bodo poravnali zaostale naročnine, bomo prihodnji mesec list ustavili, dolžno naročnino pa izterjali preko sodišča. Brezplačno nezgodno zavarovanje velja le za tiste naše naročnike, ki imajo v redu poravnano vso tekočo naročnino.

UPRAVA LISTA

VREME

ZA ČAS OD 23. NOV. DO 2. DEC.

V drugi polovici tekočega tedna padec temperature. Tudi po dnevi bo pod ničlo. V začetku prihodnjega tedna izboljšanje in sprva postritev mraza, toda sredi tedna otoplitev s padavinami, vendar ne kaže na bistveno južno vreme. V drugi polovici tedna izboljšanje, na (t.j. ob koncu tedna) ponovno padavine in padec temperature. (Napoved priredil M. V.)

S posveta z občinskimi odbori Zveze borcev NOV v Novem mestu

Vzgoja otrok padlih borcev

še vedno glavna naloga organizacij Zveze borcev

Prenos dela iz okrajnega odbora ZB na občinske krajevne odbore je okrepil celotno delo organizacije. V 83 krajevnih odborih ZB je organiziranih 612 borcev in bork ter aktivistov narodnoosvobodilne vojne. To je vsekakor premalo za naš okraj. Izven organizacije je še vedno veliko ljudi, ki imajo pogoje, da bi bili sprejeti med člane ZB.

Pospešitev sprejema vseh takih ljudi v organizacijo, nadaljnja skrb za otroke padlih borcev, katerih je v okraju 1.118, skrb za živeče borce, ki so socialno ogroženi, zbiranje dokumentarnega gradiva iz NOB in sodelovanje članov organizacije v političnem in družbenem življenju, to so glavni zaključki posveta predstavnikov občinskih odborov ZB na okrajnem odboru v Novem mestu 10. novembra.

Nizki proračuni občin so ogrožali tudi redno stipendiranje otrok padlih borcev. Na prizadevanje okrajnega odbora ZB bodo občine, ki nimajo dovolj denarja za stipendije do konca leta, dobile posebno posojilo od Glavnega odbora ZB Slovenije. Za bodoče proračunske leto morajo občinski ljudski odbori zagotoviti sredstva za stipendiranje otrok padlih borcev v svojih proračunih. Organizacije Zveze borcev se bodo edinočasno zavzele, da bodo najnujnejša sredstva za šolanje ali

uk otrok padlih borcev in žrtve fašističnega nasilja, zagotovljene.

Vsekakor je bil letos dosežen lep uspeh pri vključevanju teh otrok v uk ali nadaljnje šolanje. V uk se jih je vključilo letos 73, v dopolnilne šole pa 138. V političnih kolonijah in na raznih taborjenjih je bilo letos 296 otrok padlih borcev. To je premalo, so poudarili na posvetovanju. Z zadovoljstvom pa so ugotovili, da imajo nekatera podjetja in industrijske šole izven okraja veliko razumevanje za sprejem otrok padlih borcev v učenje.

borcem primerno zaposlitev. Pri tem so navajali posamezne primere, ko so bivši borci zapadli alkoholu. S takimi imajo organizacije največje težave. Letos je organizacija omogočila brezplačno zdravljenje 123 članom. Treba je najti možnosti, da bo šlo drugo leto še več članov na zdravljenje.

Sekretar okrajnega odbora ZB Martin Pavlin je opozoril na primer 84-letne partizanske matere Marije Jerman iz Česnje. V vojni je izgubila 4 sinove, od teh sta dva padla kot komandanta bataljona. Ker ima nekaj metrov preveč zemlje, ne dobi invalidnine. Živi v težkih razmerah, vendar krajevne organizacije in organi socialnega skrbstva ljudskih odborov tega ne vidijo. Podoben je primer Kršinove mame v Žužemberku in verjetno še katere druge. Ni prav, da takih stvari ne vidimo in takoj ne rešimo.

NE ODLAŽAJMO Z ZBIRANJEM ZGODOVINSKEGA GRADIVA

Organizacije Zveze borcev zbirajo zgodovinsko gradivo iz

NOB in pripravljajo kronike ter življenjepis padlih borcev. Delo je treba pospešiti. Prav tako imajo organizacije v načrtu, da v več krajih postavijo spomenike in vzidajo plošče. Seveda pa mora biti vsak spomenik in spominska plošča, izdelan tako, da v resnici nekaj predstavlja in da ima dostojno podobo. Zlasti so poudarili na posvetu, kako je potrebno, da člani Zveze borcev sodelujejo v vseh organih družbenega upravljanja in v političnih organizacijah.

Na kraju so govorili tudi o nekaterih organizacijskih vprašanjih. V okrajni odbor ZB so vključili novega načelnika Tajništva za notranje zadeve tovariša Borisa Čizmečka-Bora. Z rednim plačevanjem članarine se organizacije prav gotovo ne morejo pohvaliti, saj je bilo do konca oktobra od predvidenih 208.000 din plačanih komaj 13.000 din. Posvetu je prisostvoval tudi član Glavnega odbora ZB tovariš Jože Borštnar, ki je ob koncu dal nekaj koristnih napotkov za delo organizacij Zveze borcev.

ZASEBNI OBRATNIKI SO SOCIALNO ZAVAROVANI

Davna želja obratnikov se je izpolnila. Dobili so lastno socialno zavarovanje, utemeljeno na zakonski podlagi. Zavarovanje predvideva kar štiri razrede: I. a za 13.000 din, I. b za 12.000, II. a za 9.000 in II. b za 7.000 dinarjev zavarovalnega zneska. Od teh vsot plača zavarovalec 25% mesečne zavarovalnine, običajen pa je zdravniške oskrbe (tudi zdravljenje v bolnišnici ali na kliniki) zase in za družino in prejemal bo tudi pokojnino, ko bo ostarel in bo za delo nesposoben, oziroma, ko bo imel 35 let delovne dobe in dosegel 65 let starosti. Zavarovalnica se bodo prvenstveno poslužili mlajši obratniki, vendar je poskrbljeno tudi za starejše. Tudi starejši obratniki, ki bodo vsaj 5 let plačevali zavarovalnino, bodo prejemali pokojnino.

Socialno zavarovanje bi morale organizirati okrajne obrtne zbornice, vsaka v svojem okraju. Ker pa se je pokazalo, da bi bilo to zaradi administracije in celotnega vodstva v posameznih okrajih prenapeto, so se okrajne obrtne zbornice dogovorile, da bodo priključile svoje zavarovalnice ljubljanskemu socialnemu zavarovanju.

V nedeljo, 11. novembra, je bil v veliki Unionski dvorani v Ljubljani ustanovljen občni zbor socialnega zavarovanja privatnih obrtnikov, ki je zelo uspešen. Na tem zboru je bilo sklenjeno, da se rok za prijavo podatkov, da se uredi kakšna doba za vse obrtne, ki se bodo v zavarovanje prijavili do 1. januarja 1957, da bodo tako izenačili z onimi, ki so se prijavljali. Ti smo namreč to prednost, da se jim po pravilih o zavarovanju vrnejo 10 let njihove delovne dobe v dobo za pokojnino.

Kljub vsem dobrinam tega zavarovanja je še veliko obrtnikov, ki stojijo ob strani in to pri vseh zbornicah na podeželju. Novomeška obrtna zbornica je pokrenila zelo široko akcijo za to zavarovanje, vendar ni dosegla zaželenega uspeha. V vsem okraju se je do sedaj prijavilo v socialno zavarovanje zelo malo obrtnikov. Zato bo OZZ Novo mesto v najkrajšem času sklicala sestanek vseh obrtnikov privatnega sektorja, na katerem jim bodo razloženi pogoji za prijavo v socialno zavarovanje in se bodo lahko kar takoj vpisali.

ROG

trgovsko podjetje na veliko

Novo mesto

se priporoča cenjenim odjemalcem in čestita k Dnevu republike!

Več bi se radi pomenili!

Volivci Irče vasi—Broda so za obvezen pouk v kmetijsko-gospodarskih zimskih šolah

Zbor volivcev volilne enote Irča vas-Broda je bil 14. novembra dober. Udeležilo se ga je 80 volivcev. Občinski ljudski odbor je sklical zbor sicer že 12. novembra, vendar takrat zaradi slabega obveščanja in neprimerne ure udeležba ni bila zadovoljiva. Za ponovni zbor volivcev 14. novembra je prevzela obveščanje krajevna organizacija SZDL, zato je bila udeležba kar lepa.

Na zboru volivcev so najprej sprejeli predlog, da je treba uvesti kmetijske šole za kmečko mladino, potem pa še predlog, naj bodo te šole obvezne. Šola bo na Grmu, traja

bila dve zimi (od novembra do marca) in bo imela po osem ur pouka na teden. Obvezna bo za kmečko mladino v starosti od 16 do 18 let, lahko pa jo bodo obiskovali tudi starejši.

V razpravi o komunalnih delih in prihodnjem letu so volivci predlagali zgraditev kanalizacije v vasi Brod od ceste do Krke, kjer vsak na liv popolnoma uniči vaško pot. Na tem sektorju je v večernih urah zelo šibak električni tok, tako da žarnice bolj brlijo kot svetijo. Prebivalci žele, da se to stanje izboljša. Te vasi so tudi brez pitne vode. Imajo sicer izvire tik ob Krki, toda ti so onesnaženi in voda iz njih ni primerna. Predlagali so, da je treba mestni vodovod podaljšati do sem. To je bilo sicer že večkrat predlagano, toda dosedaj ni še nihče niti česar ukrenil. Predlagali so še več drugih stvari za izboljšanje komunalnih naprav na tem področju. Da bi bila za izvedbo teh del večja povezava med volivci in občino, so izvolili triletsko komisijo, ki bo v stiku z občino.

Škoda da je bil zbor volivcev tako hitro zaključen, saj je trajal samo dobro uro. Iz neznanega razloga je tudi odpadla zadnja točka dnevnega reda — »razno«. Volivci bi se radi pogovorili še več stvari, zlasti o delu občinskega ljudskega odbora na splošno, o izvrševanju proračuna, o izdatkih in dohodkih, morda kaj o družbenem planu za prihodnje leto in podobno. Zbora vo-

livcev že dolgo ni bilo — letos še ne — zato bi bilo prav, da bi se na njem več pogovorili o delu ljudskega odbora in drugih problemih, ne pa samo o tistih, ki jih predvidi dokaj suhoparen in po enem kopitu sestavljen dnevni red za vso občino.

V TEM TEDNU NABIRAMO:

KORENINE: regrata rumenega (120 din), bodice neže — kompave (100 din), volčje češnje — beladone (120 din), trobentice (150 din), gladeža (65 din), habata — smrdljivega bezga (35 din).

PLODOVE: punčkove, lepe rdeče barve, brez zelenih, prežganih in zdrobljenih jagod (1000.- din).

Predvsem priporočamo nabiranje korenin kompave — bodice neže in regrata. Korenine regrata se najuspešneje nabirajo v jeseni, zlasti takrat, ko se orjejo njive, na katerih je rastle več let detelja. Na takih njivah je več silih skoro sam regrat. Tak način nabiranja je tudi zelo hiter, saj ni treba drugega kot korenine pobirati za plugom, očistiti, oprati in posušiti.

Tovarna vol. izdelkov

»BAČA« PODBRO

sprejme v službo

TKALSKEGA MOJSTRA

za volnarske statve z več-

letno prakso. Nastop služ-

be možen takoj. Plača po

tarifnem pravilniku oziro.

po dogovoru. Komfortno

stanovanje na razpolago.

In posušiti.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Moskovski razgovori

»Ko smo odhajali iz Varšave,« je dejal generalni sekretar CK Združene delavske partije Poljske po razgovorih v Moskvi na velikem sprejemu, »smo imeli razne občutke. Šli smo na pot, da bi okrepili prijateljstvo s sovjetskim ljudstvom, toda hkrati smo se bali, da voditelj CK KP Sovjetske zveze in sovjetske vlade ne ocenjujejo v celoti in pravilno spremembe, ki jih je povzročil VIII. plenum poljske združene delavske partije,« je dejal Gomulka in pripomnil: »Lahko rečemo, da se naša bojazen ni uresničila...«

Poljska vladna delegacija in sovjetska vladna delegacija (Vorošilov, Bulganin, Hruščev) sta se pogajali v Moskvi od 15. do 18. novembra. Pred mesecem dni je prišlo do globokih sprememb na Poljskem, ko je v političnem in javnem življenju zmaga protitotalitarna smer in volja Poljakov do neodvisnosti in samostojni graditvi socializma. V tistem hipu so bile oči vseh Poljakov — in ne samo Poljakov — uprte v človeka, ki ga Stalin ni mogel streli, čeprav ga je bil poslal za nekaj let v ječo, v človeka, ki je v silno nevarnem trenutku verjetno prihranil Poljski usodo Madžarske — v Gomulko. V kratkem času je dokazal, da se je odločil z vso svojo avtoriteto boriti za neodvisnost Poljske, toda hkrati tudi za socialistično Poljsko.

Gomulka je šel s svojimi sodelavci v Moskvo po madžarski tragediji. Kot je sam dejal, ne brez bojazni. Toda videti je, da so imeli sovjetski voditelji pred očmi Madžarsko, ko so se pogajali s Poljaki. Po Gomulkovih besedah je sprejeta deklaracija »izraz temeljitega preloma v odnosih med Poljsko in Sovjetsko zvezo«. To pomeni, da si je Poljska zagotovila svojo nacionalno neodvisnost in priborila pravico do lastne poti v socializem.

Značilno je, da je v deklaraciji poudarjena potreba po krepitevi sovjetsko-poljskega prijateljstva, toda na načelih popolne enakopravnosti, spoštovanja ozemelske neodvisnosti, državne neodvisnosti, suverenosti in nevmesavanja v notranje zadeve druge države. To bo najbolj prispevalo tudi k stabilnosti poljskih zahodnih meja na Odri in Nisi. Sovjetska zveza je namreč edina velešila, ki je priznala poljske zahodne meje. Nemoj še vedno sanjajo o spremembi teh meja.

Še bolj značilna pa je gospodarska in finančna plat razgovorov v Moskvi. S prvim novembrom se imajo za urejeni dolgovi Poljske do Sovjetske zveze na temelju izkoriščenih kreditov in s tem, da bo Poljska dobila v celoti plačan premož, ki ga je v letih 1946 do 1953 »prodajala« Sovjetski zvezi. Sovjetska zveza bo prihodnje leto poslala Poljski 1.400.000 ton žita. Odobrila je tudi Poljski dolgoročno posojilo v znesku 700 milijonov rubljev.

To kaže na popravljanje napak preteklosti, ki so se usodno maščevale na Madžarskem. V tem duhu so tudi razpravljali o navzočnosti sovjetskih čet na Poljskem. Te čete bodo še ostale, ker držijo med drugim poti v Vzhodno Nemčijo skozi poljsko ozemlje, toda o vsakem premiku teh čet bo poljska vlada obveščena. Očitno so Poljaki uvideli, da bi bilo v tem trenutku neprimerno in nevarno zahtevati umik vseh sovjetskih čet s poljskega ozemlja, kar je tudi izraženo v deklaraciji.

Med tem pa proces demokratizacije na Poljskem teče dalje. Poljskemu nacionalnemu ponusu je bilo zadoščeno z razrešitvijo visokih sovjetskih oficirjev in generalov, ki so bili na ključnih položajih, in postavitvijo Poljakov na njihovo mesto. Rokosovski ni več obrambni minister. Delavsko samoupravljanje postaja resničnost. Zmanjšal se bo obseg investicij in povečala proizvodnja potrošnega blaga. Veliko pozornost bodo posvetili tudi kmetijstvu.

Generalna skupščina

OZN je na predlog kubanskega delegata spet začela razpravljati o Madžarski, to pot o tem, da »bi madžarskim in sovjetskim oblastvom preprečili deportiranje madžarskih državljanzov«.

Skupina ugodnih soškega področja je zahtevala

takojšnje sklicanje izrednega kongresa francoske socialistične stranke, da bi »se zavarovalo življenje v naši stranki, ki se je tako kompromitirala zaradi akcije vlade Guya Molleta, katera je postala ujetnik desnice«. Na sedežu vodstva francoske socialistične stranke se baje nič ne bojuje te zahteve, ker imajo za sabo večino — tako vsaj pravijo v vodstvu.

Indijski ministrski

predsednik Nehru je med zunanje-politično debato v parlamentu dejal, da nista Velika Britanija in Francija z napadom na Egipt nič pridobili, pač pa samo izgubili tako v gospodarskem kot moralnem pogledu. Dogodke na Madžarskem je Nehru imenoval »široko ljudsko gibanje« in izjavil,

da bivajo sovjetske čete — ne glede na določbe varšavskega pakta — na madžarskem ozemlju proti volji ljudstva. Ti dogodki — je dejal Nehru — so škodovali ugledu Sovjetske zveze tako v državah izven blokov kot v Vzhodni Evropi in morda tudi pri ljudstvu Sovjetske zveze.

Moskovska »Pravda« je

pod naslovom »Govor Josipa Broza-Tita v Pulju« objavila poročilo agencije TASS iz Beograda. »Pravda« citira samo tiste dele govora, ki so ji menda všeč, medtem ko ne navaja tistih delov govora predsednika Tita, ki po »Pravdinem« mnenju »zvenijo kot ostro nesoglasje v primerjavi s tistim, kar je vodstvo ZKJ v zadnjem času večkrat izjavljalo o osnovnih vprašanjih mednarodnega položaja, o odnosih med socialističnimi državami in komunističnimi partijami«.

Uradno so sporočili,

da bo predsednik indijske vlade Džavaharlal Nehru 16. decembra obiskal Washington in se razgovarjal z Eisenhowerjem. Po štirih dneh bivanja v ZDA bo Nehru obiskal Kanado.

Komu koristijo take govornice?

»Si že slišala? Ne? Joj, to bo nekaj imenitnega, pa ti res še ne veš! Bomo bomo dobili, bomo! Kar za 30.000 din jih bo dobil vsak uslužbenec, delavec in upokojenec! In prav za 29. november jih bodo delili, jih že tiskajo v Beogradu!«

Taka in podobna pripovedovanja smo slišali prejšnji teden v vsakem uradu ali ustanovi, pa tudi na cesti. Ta je slišala te stvari na sodišču, kjer je to povedal »neki visok uradnik iz Ljubljane«, druga je slišala na okraju — seveda povsod samo od uslužbencev — tretja je zvedela novico od prijateljice, ki ima »dobre zveze« in »zanesljive« informacije. Skratka, govorice je bilo veliko. Po nekaj dneh se je število bonov za posameznika znižalo že za polovico. Ker je bilo poudarjeno, da bodo boni samo za nakup tekstilnega blaga, so mnogi že delali podrobne načrte, kaj vse bodo kupili. Zvedeli smo, da so se posamezniki na račun bonov, ki jih bodo dobili, tudi že zadovoljili.

Kdo ima kamione?

Od skupno 20.560 kamionov v državi imajo javna avtopevoziška podjetja 2.764 avtomobilov, gospodarska podjetja, katerih glavna delavnost ni prevoz blaga, 15.582 avtomobilov, privatniki pa 2.214 kamionov.

Berite in razširjajte DOLENJSKI LIST!

IZ NOVEGA MESTA

VELIKA MLAKUŽA PRED POSTAJNIM SKLADIŠČEM

Tam, kjer je konec tlakovane ceste pred železniško postajo Bršljin, se tudi neha skrb za cesto mimo tovrnega skladišča na rampo. Prav pred tovrnim skladiščem je ob vsakem dežju velika luža. S konca tlakovane ceste je že kar krepka »stopnica«, ki jo zlasti obiljito vzmeti tovrnih avtomobilov. Pot pred skladiščem je z robniki tako zožena, da ni močče zapeljati tovrnih avtomobilov pri nakladanju ali razkladanju blaga pravokotno, pač pa samo poševno, kar seveda otežuje delo. Robniki ovirajo tudi odtok vode, ker je cestišče znatno nižje kot so robniki in konec tlaka.

Ker je nadaljnje tlakanje te poti prenehalo zaradi pomanjkanja denarja, bi se moralo je našlo kje toliko sredstev, da bi cesto vsaj nasuli in jo izravnali z višino robnikov in tlaka. Vsekakor je treba cesto

pred postajnim poslopjem tudi toliko razširiti, da tovrni avtomobili, ki stojijo zaradi nakladanja ali razkladanja pravokotno do skladišča, ne bi zapirali ostalega prometa, ki je na tem mestu precej velik.



Prva na Dolenjskem je bila po zadnji vojni zgrajena železniška postaja v Metliki

V vsako hišo na Dolenjskem DOLENJSKI LISTI

ROČNO DELO NAŠIH ŠOLAH

Pred tedni smo poročali o vprašanjih, ki jih je sprožil in podčrtal Teden ljudske tehnike in med drugim poudarili misel, da mora tehnična miselnost prevladovati v naši celotni vzgoji. Na posvetu prosvetnih delavcev so udeleženci, razpravljali še posebej o ročnem delu in tehničnem izobraževanju v šolah. Še takrat je bila izrečena med ostalimi misli, da lahko tudi s skromnimi sredstvi in v razmerah, kakršne imamo na naših šolah, storimo marsikaj, da bo ročno delo priljubljeno in koristen predmet med mladino.

Hitra industrializacija naše dežele zahteva mnogo kadrov, ki jih daje poleg mest seveda tudi podeželje. Če pride z dežele v mesto v podjetje, delavnic ali k obrtniku v uk učenec ali učenka, ki je nekaj zna, je to precej vredno. Zlasti je važno, če zna prijeti v roke kakršnokoli orodje. V tovarnah se učenci, ki imajo več spretnosti v rokah in v opazovanju okolice, veliko prej naučijo ravnanja s stroji kot ostali, ki kaj takega še nikoli niso videli ali blizu. Hitreje napredujejo in si s tem seveda tudi hitreje ustvarjajo bodočnost.

podrobno in damo nekaj smernic, ki utegejajo marsikaj koristiti.

Prvo šolsko delavnico je imelo že pred 60 leti Krško ob Savi. Vodil jo je učitelj Florijan Rozman.

Ko je prišel na bivšo meščansko šolo v Krškem mladi in podjetni strokovni učitelj Dragotin Humeč, je oživela tudi šolska delavnica in učenci so si pridobili veliko praktičnega znanja v uporabljenju in izdelovanju raznih predmetov za vsakdanjo rabo.

Leta 1910 je izdalo Pedagoško društvo v Krškem Humečovo knjigo: Merstvo v vsakdanjem življenju. Knjiga je bila zelo praktična; v nji beremo:

»Merstvo je za posameznika v vsakdanjem življenju veliko večje važnosti, kakor navadno domnevamo. Tudi kmetu ne škoduje, če pozna nekoliko osnovnih pravil merstva. Tem lažje presoja in ocenjuje rokodeljevo delo in nameste, da bi mu tuje vodilo delo pri stavbi, opravlja ta posel sam. Kdor ima posestvo, mora večkrat pogledati v poselni načrt.

Potrebno je torej, da vsak pozna mero in enostavne načine merjenja. To je danes zelo važna za določevanje hektarskega donosa, za pravilno potrošnjo

umetnih gnojil itd. Poznati mora tudi posetne načrte ali planske in razumeti stavbne črte.

Ob dolgih zimskih večerih se nudi pridelnemu gospodarju prilika, da popravi marsikatero orodje, ki se mu je med letom pokvarilo. Žal, da današnji kmečki ljudje raje za drag denar kupijo najpreprostejše predmete, kakor da bi si jih sami ob zimskih večerih pripravili doma.

Toporišče za sekuro in kosilnice si kupi kmet v trgovini, draga ga plača in — prav mu je! Za domačo potrebo bi moral znati vsak kmečki človek izdelati vsaj pehar, košaro ali kajno, naravnani koš, toporišče, kosilnice, grablje, senene vile itd. Zato naj bi imela vsaka kmečka hiša majhno zbirko orodja, ki bi bilo vedno na dohodu mestu in tudi delovni prostor naj bi si kmečki človek pripravil na primernem mestu, kjer bi opravljal razna popravila itd.

Najnujnejše orodje bi bilo: kladivo, kleščice, rezilnik, preprost oblič, par diet, primerne sekire za obdelovanje lesa in brus za ostritev orodja.

Naši suhobarbarji imajo še posebno praktično delovno klop — takomehvalni »rezilni stol«, ki je zelo uporaben pri marsikaterem domačem delu.

(Nadaljevanje sledi)

